

Työsuhteet ja henkilöstöasiat

Pienosuuskuntaforum 2016

Helsinki 26.9.2016
Merja Hiltunen, KTM
Idekoop Osuuskunta

Työlainsäädäntö

- Työsopimuslaki
- Työehtosopimukset
- Työaikalaki
- Vuosilomalaki
- Työterveyshuoltolaki
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta
- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä
- Työttömyysturvalaki
- Työehtosopimuslaki
- Työntekijän eläkelaki
- Tapaturmavakuutuslaki
- Työturvallisuuslaki
- Ennakkoperintälaki

Muita työnantajan velvoitteita

- **Vapautuvista työpaikoista tiedottaminen**
 - ilmoitettava yleisesti yrityksessä tai työpaikalla, jotta kaikilla (myös osa-aikaisilla ja määräaikaisilla) työntekijöillä on samat mahdollisuudet hakeutua työpaikkoihin
- **Työehtosopimuksen yleissitovuus**
 - noudatettava vähintään yleissitovaa työehtosopimusta (valtakunnallinen, asianomaisella alalla edustavana pidettävää työehtosopimusta)
- **Vuokratut työntekijät**
 - työntekijän työsuhteessa on sovellettava vähintään käyttäjäyritystä sitovan työehtosopimuksen määräyksiä
- **Vähimmäispalkka työehtosopimuksen puuttuessa**
 - jos työsuhteessa ei sovelleta TESIä, on työntekijälle maksettava tekemästään työstä tavanomainen ja kohtuullinen palkka

Työnantajana toimiminen

- Työsopimus työntekijöiden kanssa (vrt. jäsenet)
- Tapaturma- ja ryhmähenkivakuutus
- Työeläkevakuutukset
- Työttömyysvakuutus
- Verottajan työnantajarekisteri
- Kausiveroilmoitukset kuukausittain, vuosi-ilmoitukset tammikuussa
- KATSO-tunniste verotilille
- Kustannusten korvaaminen (päivärahat, km-korvaukset, muut korvaukset)
- Luontoisedut
- Koulutus, virkistystoiminta
- Työajan seuranta

Työsuhteen tunnusmerkit

- Työsopimus
- Työntekijä sitoutuu tekemään työnantajalle työtä henkilökohtaisesti
- Työnantaja hankkii tarvittaessa sijaisen, ei työntekijä itse
- Työntekijä työskentelee työnantajan lukuun
- Työntekijä ei vastaa toiminnan kuluista
- Työnantaja päättää millaisia palveluita/tavaroita myydään
- Työnantaja päättää hinnoittelusta, markkinoinnista, asiakassuhteista yms
- Työ tehdään työnantajan työvälineillä
- Työstä maksetaan palkkaa (työehtosopimukset)
- Työnantajan johto- ja valvontaoikeus
 - Työnantaja voi määrätä mitä työtä työntekijä tekee, sekä missä, milloin ja miten työ tehdään

Työsopimus / työsuhteen ehdot

- ❑ työnantajan ja työntekijän koti- tai liikepaikka
- ❑ työnteon alkamisajankohta
- ❑ määräaikaisen työsopimuksen määräaikaisuuden peruste ja sopimuksen päättymisaika tai sen arvioitu päättymisaika
- ❑ koeaika
- ❑ työntekopaikka tai jos työntekijällä ei ole pääasiallista kiinteää työntekopaikkaa, selvitys niistä periaatteista, joiden mukaan työntekijä työskentelee eri työkohteissa
- ❑ työntekijän pääasialliset työtehtävät
- ❑ työhön sovellettava työehtosopimus
- ❑ palkan ja muun vastikkeen määräytymisen perusteet sekä palkanmaksukausi
- ❑ säännöllinen työaika
- ❑ vuosiloman määräytyminen
- ❑ irtisanomisaika tai sen määräytymisen peruste

Vuosilomalaki

- Lomanmäärätymisvuosi
- - 1.4.-31.3., jonka aikana lomapäiviä kertyy
- - kun työssäolopäiviä on kuukaudessa vähintään 14
- tai työtunteja vähintään 35 tuntia kuukaudessa

- Kertyvä loma alle vuoden työsuhteissa = 2 pv/kuukausi (tai 9% tuntipalkkalaisille)
- Kertyvä loma yli vuotta pidemmässä työsuhteissa = 2,5 pv/kuukausi (tai 11,5%)

- HUOM ! Työehtosopimuksissa on sovittu paljonkin suuremmista lomaeduista.

- Loma-ajan palkka ja lomaltapaluuraha
- - loma-ajalta kuuluu maksaa vuosilomapalkkaa, jonka suuruus määräytyy joko vuosilomalain tai alakohtaisten työehtosopimusten mukaisesti
- - yleissääntö: $\text{kuukausipalkka} / 25 * \text{ansaitut lomapäivät}$
- - lomarahaa on loma-ajan palkka * 50 % (on sovittu työehtosopimuksissa)
- - lomapalkka maksetaan lomaa edeltävän palkanmaksun yhteydessä, ellei työntekijä toisin ilmoita.

Ennakonpidätys, sotumaksu

- Ennakonpidätys
 - Palkan- tai palkkion maksun yhteydessä pidetään työntekijöiltä veroa eli ennakonpidätystä. Palkalla tarkoitetaan kaikenlaista palkkaa, palkkioita ja korvausta, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa.
 - Ennakonpidätys suoritetaan ainoastaan työn osuudesta, ei tarvikkeista.
 - Päätoimesta ennakonpidätys suoritetaan verokortin ennakonpidätysprosentin mukaan ja sivutulosta sivutulokortin pidätysprosentin mukaan, Jos verokorttia ei esitetä, on ennakonpidätys 60 %.
- Sosiaaliturvamaksu
 - Sosiaaliturvamaksu suoritetaan ennakonpidätyksen alaisesta palkasta tai palkkiosta täysin markoin. Sosiaaliturvamaksu on pienillä yrityksillä ja muilla työnantajilla 2,12 % (V. 2016)
- Ennakonpidätyksen ja sotumaksun ilmoitus ja maksaminen
 - Vero ja sotumaksu ilmoitetaan ja tilitetään verohallinnon Verotilille ennakonpidätyksen toimittamista seuraavan kuun 12. päivänä.

Eläkevakuutus, ja muut lakis.vakuutukset

- Työeläkevakuutus (Tyel)
- Työntekijä tulee eläkevakuuttaa kun
 - - hän on 18-68-vuotias
 - - maksu yhteensä n. 24,7 % (v.2016)
 - - työnantajan osuus n. 19 %
 - - työntekijän osuus 5,7 % (pidätetään palkasta)
 - - yli 53-vuotiaiden oma osuus on 7,2 %

- YEL-maksu
 - yrittäjän eläkevakuutusmaksu (jos omistus yli 30 %), sovelletaan osk jos enintään 3 jäsentä
 - lasketaan vakuutukseen vahvistetusta YEL-työtulosta
 - 22 % alennus ensimmäisen kerran yrittäjätoiminnan aloittavalle 48 kk:n ajan

- Muut lakisääteiset vakuutukset
 - Lakisääteinen tapaturmavakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutusmaksu
 - Työttömyysvakuutusmaksu

Palkanlaskentaesimerkki

□ Työnantajan laskelma

■ Palkka	1 000,00
■ Lomakorvaus 9 %	<u>90,00</u>
■ Bruttopalkka	1 090,00
■ Tyel-maksu 19 %	207,10
■ Sotumaksu 2,12 %	23,11
■ <u>Lakisääteiset vak.maksut (n.2%)</u>	<u>21,80</u>
YHTEENSÄ PALKKAKULUT	1 342,01

Palkanlaskentaesimerkki

□ Työntekijän laskelma

■ Palkka	1 000,00
■ Lomakorvaus 9%	<u>90,00</u>
■ Bruttopalkka	1 090,00
□ - ennakonpidätys 25%	- 272,50
□ - tyel-pidätys 5,7 %	- 62,13
□ <u>tyött.vak.pidätys 0,0115 %</u>	<u>- 12,54</u>
Nettopalkka	742,84

Vuodenvaihteen palkkahallinto

□ Vuosi-ilmoitukset

- tammikuun loppuun mennessä
- Eläkevakuutusilmoitus (Eläkevakuutusyhtiö)
- Palkat, ennakonpidätykset, sotu, kmmkorvaukset, päivärahat, luontaisedut (Verohallinto)
- Työttömyysvakuutus (Työttömyysvakuutusrahasto)
- Tapaturma- ja ryhmähenkivakuutus (Vakuutusyhtiö)

□ Työntekijän verotus

- Tammikuussa käytössä edellisen vuoden viimeisen päivän veroprosentti, muutosverokortilla voi muuttaa
- Päätoimen verokortti alkuperäisenä palkanlaskijalle, freelance/sivutuloverokortista riittää kopio
- Palkanlaskentaohjelmaan tarvittavat tiedot (verottajalle) nimi, osoite, hetu, työsuhteen alkamispäivä, verokortin luonne, palkka/työkorvaus/käyttökorvaus tms, verotuskunta, verokortin voimassaoloaika, rajat, prosentit, tilinro, aymaksuperuste

Työterveyshuolto

- ❑ **Työterveyshuollon lakisääteiset tehtävät:**
- ❑ työn ja työympäristön vaarojen ja kuormitustekijöiden terveydellisen merkityksen arviointi
- ❑ työterveyden ja työkyvyn edistäminen
- ❑ työ- ja toimintakyvyn arviointi ja tukeminen
- ❑ ammattitautien ja työperäisten sairauksien ennaltaehkäisy, toteaminen ja seuranta
- ❑ työtapaturmien torjunta
- ❑ työhön paluun tukeminen
- ❑ kuntoutukseen ohjaus.
- ❑ Työterveyshuoltopalvelujen laadun ja vaikuttavuuden arviointi sekä palvelujen kustannusten arviointi kuuluvat työterveyshuollon tehtäviin.
- ❑ **Työterveyshuollon vapaaehtoiset tehtävät**
- ❑ Työterveyshuollon lakisääteisten tehtävien lisäksi työterveyshuoltoon voi sisältyä myös yleislääkäritasoista sairaanhoitoa, jossa huomioidaan työn ja työympäristön merkitys. Sairaanhoidon järjestäminen osana työterveyshuoltopalveluja on työnantajalle vapaaehtoista.